

GÆJNNO SÁME RIEKTÁJDA

Filmma: <https://vimeo.com/728839986>

Næhttabielle: <https://www.e-skuvla.no/yj/product/demokrati/>

Gå la barggam tiemáj, de dån

- diedá dárojduhttema birra
- reflektierim la assimilierima ja assimilierimpolitihka birra
- diedá mij la Áltá-aksjávnná
- árvustallam la makkir báhtusa dárojduhttempolitihkan li sámijda
- máhtá tjielggit ja árvustallat árijt ja dájmajt, maj máhtá rasismav hieredit, vassjeságajt ja nuppástimev, adjáj tjerdalasj nuppástimev

- máhtá tjielggit sámij dárojuhttemav, vierrevuodajt majt sáme li gierddam ja gierddi tjabu aktugasj ulmutjin ja sebrudakdásen
- máhtá ulmusjrievtesvuodajt tjielggit vuodustit ja guoradallat ja vaddet buojkulvisájt ulmusjrievtesvuodaj mieddemijs rijkadásen ja væráltvijddásattjat
- fáhkaartihkkalav la tjállám tiemájn rievtesvuoda ednamijda ja tjátjijda

Ávddåla filma gæhttjama:

Dágástalá dájt reflektieringatjálvisájt nuppijn oahppijn jali álles klássajn:

1. Majt diedá sámij dárojuhttema birra?
2. Mij la assimilierim ja assimilierimpolitihkka?
3. Makkir roalla lij dárogielan ja Vuona skávlån dárojuhttemprosessan?
4. Majt diedá Áltá-aksjávna birra, mij lij 1979?
5. Majt Sámedikke birra diedá?

Lájddidis-/dágástallamtiebmá:

1. Mij lij duogátjin Vuona stáhta dárojuhttempolitihkkaj, majt sij álgadin birrusij 1850?
2. Ketil Zachariassen tjállá artihkkalin, jut skávllåinternáhta sjaddin mávsulasj institusjávnnån, man baktu ávdedin dárogielav ja látte kultuvrav. Lågá artihkkalav (sváldas vuollelin) ja árvvalatta gáktu skávllå ja giella ávdedin sámij assimilierimpolitihkav.

[Fornorskingspolitikken overfor samar og kvenar - Norgeshistorie](#)

Filma gæhttjama maŋŋela

Dágástalá dájtt reflektieringatjálvisájt nuppijn oahppiijn jali álles klássajn:

1. Mij lij Lappekodisilla?
2. Mij lij Lappekodisilla oajvvesisadno?
3. Man guhkev dárojduhttemájgegávdda vibáj?
4. Makkir báhtusa dárojduhttempolitihkas lidjin sámijda?

Reflektierim- ja dágástallamtiemá:

1. Jagen 1851 Stuorradigge álgadij «*Finnefondet*», mij állo rudáv juollodij dárogiela áhpadibmáj, ja jut sáme máná oadtjun áhpadusáv ja tjuovggidusáv. Stuorra biedniksumma juolloduvvin tjabu sámij ja guojnaj dárojduhttemdájmajda.

Majt Bjarne Store Jakobsen subtsas internáhttaájge birra Stuorravuonan (Karlebotn)?
2. Jagen 1957 rijkajgasskasasj barggoorganisasjávnná ILO mierredij álgoálm mugij ja ietjá álm mugij ietjá gáhttit, ma állásap jali muhtem mudduj viessu tjærddan iesjrádálásj stáhtajn. Biehtsemáno 27. bieje 1989 Vuodna vuollájtjálj ILO-konvensjávnná nr 169 álgoálm mugij ja tjærddaálm mugij birra iesjmierredidje rijkajn. Dat la oadtjum stáhtusav Álgoálm mugij ja tjærddaálm mugij konvensjávnnán.

a) Lágá ja árvvalatta konvensjávnnáv Ráddidusá næhttabielen:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/midtpalte/ilokonvensjon-nr-169-om-urbefolkninger-o/id451312/>

b) Dágástallit makkir báhtusa ja rievtesvuoda ILO-konvensjávnnán nr 169 li sámijda.

3. Jagen 1978 Stuorradigge mierredij Áltá-Guovddagæjno ænov dulvvadt. Dulvvadibme vájkkudij sámij rievtesvuodajda ednamijda ja tjátjijda. Dan diehti ásaduváj ádáp ájge stuorámus siviijlla gullogahtesvuoda aksjávnná.

a) Makkir siviijlla gullogahtesvuodav vuojnni filman?

b) Mij lij siviijlla gullogahtesvuoda boados?

4. Álggoálmuga ja sijá rievtesvuoda li sælldát vetsadum vargga værárdav miehtáj dan maŋŋela gå ILO-konvensjávnná álggoálmugij rievtesvuodaj birra nanniduváj. 2022 lidjin dássju 23 rijka konvensjávnnáv vuollájtjállám. Dat la binná, gå diehtep 90 rijkajn værárdav miehtáj árru álggoálmuga. Vuodna l ájnna rijkka, gánná sáme árru, mij la konvensjávnnáv vuollájtjállám. Ruossja, Svierik ja Suobma ælla vuollájtjállám.

Manen jáhká Vuodna l ILO-konvensjávnnáv vuollájtjállám, valla Ruossja, Svierik ja Suobma ælla dav dahkam?

Oajvvadusá tjiiegjodimbarggon/fáhkaartihkkalin:

1. Ságastalá dáj moallánagáj birra ma li filman: *rievtesvuoda, dárojduhttem, assimilierim, etnisitiehtalasj unnepláhko, siviijlla gullogahtesvuolta*
2. Ane tjuolmmagatjálvisáv (problemstilling), majt iesj vállji fáhkaartihkkalij *“Fornorskningspolitikken overfor samene”* mav Ketil Zachriassen la tjállám.
3. Sáme vuojtádallin Áltá-ássjen, ja Áltá-Guovddagæjno ænoj dulvvaduváj. Bjarne Store Jakobsen állis miejnni, sáme vuojtin doarov sáme rievtesvuodaj ávdås, ja sámepolitihkan sjattaj ádá ájgegávdda. Árvvalatta, majt Jakobsen dajna miejnni.